

NORSK REDAKTØRFORENING

Rådhusgaten 17, 0158 Oslo – Sentralbord 2240 5050 - www.nored.no – epost: post@nored.no

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Deres ref.: 17/1301

Høringsuttalelse til NOU 2017:7 - Det norske mediemangfoldet

Vi viser til høringsbrev av 23. mars 2017.

Norsk Redaktørforening (NR) er interesseorganisasjon for omkring 700 redaktører i de aller fleste nyhets- og aktualitetsmedier i Norge. Vi organiserer så vel ansvarlige redaktører/sjefredaktører som underordnede redaktører. Det sier seg selv at det i en så vidt omfattende og variert medlemsmasse vil være noe ulike syn på statens rolle i mediepolitikken og – ikke minst – hvilke konkrete virkemidler som bør tas i bruk og hvordan disse skal innrettes og dimensjoneres. Norsk Redaktørforenings høringsuttalelse vil derfor være preget av det overordnede og prinsipielle.

1. Våre hovedsynspunkter

- Vi mener Mediemangfoldsutvalget gir en god og dekkende beskrivelse av de hovedutfordringene vi står overfor med hensyn til å bevare og utvikle en mangfoldig flora av redaktørstyrte medier i Norge.
- Vi støtter innstillingens hovedinnretning når det gjelder virkemiddelapparatet. Det er behov for økt innsats på medieområdet – norsk kvalitetsjournalistikk og mediemangfold er under sterkt press fra mektige markeder og aktører og ved at etablerte finansieringsmodeller er i oppløsning.
- Vi mener de ulike ordningene, så langt det lar seg gjøre, bør baseres på objektive kriterier. Et slikt kriterium er at medier som skal omfattes må være forpliktet på Redaktørplakaten og Vær Varsom-plakaten.
- Vi mener det er nødvendig å kombinere brede, generelle tiltak med mer målrettet innsats på enkelte områder.
- Vi er opptatt av det, i størst mulig grad, skal være armlengdes avstand mellom staten og de mediene som mottar ulike former for støtte.

2. Mål for statens mediepolitikk

Med utgangspunkt i Mediemangfoldsutvalgets mandat, kan vi destillere ut minst tre hovedmål for statens mediepolitikk:

- Sikre ytringsfrihet og borgernes tilgang på nyheter og debatt (levende demokrati)

- Legge til rette for mangfold av medier (innholds- og eiermangfold)
- Legge til rette for kvalitet i medier (samfunnsoppgaven)

Alle de tre nevnte hovedmålene er trygt forankret i begrunnelsen for infrastrukturkravet i Grunnlovens §100, femte ledd, og i forarbeidene til dette, jfr NOU 1999:27 (Ytringsfrihetskommisjonens innstilling) og St meld nr 42 (1999-2000) om endring av Grunnlovens §100. Mediene viktigste oppgave er å sikre ytrings- og informasjonsfrihet i samfunnet, en grunnleggende forutsetning for et levende og vitalt demokrati.

3. Våre hovedanliggender

- Vi er opptatt av at tiltak på medieområdet skal støtte opp under infrastrukturkravet i Grunnlovens § 100. Støtte til redaktørstyrte journalistiske medier handler om demokratibyggning og sikring av det samme demokratiets infrastruktur. Ulike støttetiltak av økonomisk karakter må vurderes i dette perspektivet, og ikke sees på som en næringsstøtte.
- Det å sikre sterke redaksjonelle miljøer og bidra til finansiering av samfunnsviktig informasjon, debatt og kritikk er ikke et spørsmål om næringsstøtte, men om rammeverket for det åpne, liberale samfunnet vi er stolte av.
- Vi er opptatt av å verne innholdet – det som utgjør journalistikkens kjerne – og ikke den materielle infrastrukturen. Støttetiltak bør hele tiden ha dette som bakteppe. Derfor bør ordningene, så langt det lar seg gjøre, være teknologinøytrale.
- Norge er et lite språksamfunn og det norske mediemarkedet tilsvarende. Når det naturlige kringvernet rundt dette markedet bryter sammen, kreves det ekstraordinære tiltak fra fellesskapets side, dersom man ønsker å opprettholde et mangefasettert, variert og geografisk desentralisert medietilbud, hvor både breddemedier, nisjemedier og lokale medier har muligheter til å informere, skape debatt og avdekke kritikkverdige forhold.
- Den digitale revolusjonen bærer i seg sterke elementer av demokratisering. Det utfordrer de tradisjonelle mediene, og det ønsker vi velkommen. Samtidig de redaktørstyrte mediens inntektsmodeller så raskt at det for øyeblikket er vanskelig å tenke seg en videreføring av et mangfoldig mediebilde innenfor en norsk kontekst uten at det tas i bruk sterkere virkemidler fra fellesskapets side.
- Vi minner om, som utredningen også viser, at det er økende betalingsvilje blant publikum for kvalitetsjournalistikk.
- Den norske mediepolitikken har handlet og må handle om å sikre tilliten til de uavhengige journalistiske mediene; medier som er tuftet på Redaktørplakaten, Vær Varsom-plakaten og mediens egen selvdømmeordning. Det stilles stadig spørsmål ved publikums tillit til norske medier. De undersøkelser som knytter spørsmålet om tillit til konkrete medier og kanaler, viser imidlertid at norske journalistiske medier nyter like stor tillit som før den digitale revolusjon.
- Det haster! Endringene i det globale mediemarkedet skjer raskt og – naturlig nok – utenfor vår kontroll. Når mektige internasjonale medieaktører vegeterer på de norske inntektsmodellene, uten selv å bidra til det fellesskapet hvis norske medier er ment å betjene, så mener vi fellesskapet er nødt til å treffe mottiltak, dersom man ser verdien av det mediemangfoldet vi har. Norske redaktørstyrte medier har lenge vært under hardt press. Det er svært vanskelig, om ikke umulig, å reversere denne utviklingen i etterkant. Tiltak må settes i verk nå.

4. En mediepolitisk suksess

Etter vårt syn er det liten tvil om at det norske systemet for statlig støtte til mediesektoren har vært en suksess. Norge ligger i dag helt i verdenstoppen hva gjelder mediebruk, både på tradisjonelle formidlingsplattformer som aviser (det var registrert 228 aviser i Norge i 2015), men også når det gjelder trafikk på elektroniske journalistiske plattformer. I tillegg kommer at vi i et lite marked og språksamfunn har flere seriøse allmennkringkastere – både lisensfinansiert og kommersielle – som leverer journalistikk og samfunnsviktige produksjoner i verdensklasse.

Det er trolig flere årsaker til dette, både historiske, topografiske, politiske og økonomiske. Vi er likevel ikke i tvil om at kombinasjonen av momsfritak og produksjonsstøtte for avisene, lisensfinansiering, konsesjonsavtaler samt enkelte andre virkemidler (for eksempel statlig annonsering, distribusjonsstøtte og enkelte unntak i markedsføringsloven) har vært og er vesentlige bidrag til å opprettholde og utvikle en avisflora og et generelt mediemangfold som i global sammenheng er nærmest unikt. Et bredt spekter av ulike mediepolitiske virkemidler har bidratt til dette.

I tillegg til de store riks- og regionavisene har vi i dag en usedvanlig rik flora av fagmedier og tidsskrifter, hvorav mange er dagsordenssettende på sine respektive fagområder og ofte opphavet til det som blir nasjonale nyhetssaker. Vi har et omfattende tilbud av magasiner og det vi tradisjonelt har kalt ukeblader, med publikasjoner som ut fra leserinteresse gir viktige bidrag til mange menneskers dagligliv.

De såkalte riksdekkende, meningsbærende avisene er viktige bærebjelker for bredden og variasjonen i den norske samfunnsdebatten og helt avgjørende deler av informasjons- og meningsmangfoldet. Her kan det være grunn til å nevne Oslos nesten unike situasjon som hovedstad, med ni brede, allmenne dagsaviser (Aftenposten, Dagbladet, Dagsavisen, Dagens Næringsliv, Finansavisen, Klassekampen, Nationen, Verdens Gang og Vårt Land).

Blant annet momsavgiftsfritaket (et nøytralt armlengdes-avstand tiltak) har bidratt til at de store riksdekkende abonnements- og løssalgavisene, som ikke mottar direkte produksjonsstøtte, har vært pådrivere innen undersøkende, kritisk og dagsordenssettende journalistikk. Samtidig bruker de store ressurser til å utvikle journalistikk på nye formidlingsplattformer, på høyt internasjonalt nivå. Dette skjer til tross for at det per i dag mangler robuste finansieringsmodeller for denne journalistikken. Representanter for norske mediehus er jevnlig invitert som foredragsholdere på internasjonale mediekonferanser, for å fortelle om hvordan de jobber og tenker. Flere av dem er sentrale referanser i det globale mediemarkedet.

Som det påpekes i utredningen er det et område hvor den direkte pressestøtten ikke har klart å oppfylle målet, nemlig opprettholdelse av de tradisjonelle nr 2-avisene i byene. Det finnes imidlertid fortsatt vitale og viktige nummer to-aviser som Bergensavisen, Rogalands Avis og iTromsø. I Skien er Varden og Telemarksavisa konkurrenter. Mediestøtten er helt sentral for at nummer to-avisene skal kunne overleve og samtidig klare det digitale skiftet. Den generelle utviklingen for de tradisjonelle nummer to-avisene må også sees opp mot fremveksten av fådagere aviser og ukentlige gratisaviser med til dels god redaksjonell kvalitet, både i byene og ikke minst i kommuner i bynære strøk. Såkalte "byaviser" er nå etablert i blant annet Steinkjer, Lillehammer, Trondheim, Bergen, Drammen, Moss, Tønsberg og Larvik, i tillegg til at en del tidligere nummer to-dagsaviser er gått over til å komme ut to eller tre dager i uken.

I sum er det likevel ingen grunn til å trekke noen annen konklusjon enn at den norske mediestøttemodellen, med en kombinasjon av indirekte subsidier av kjøperne og direkte støtte til enkelte redaksjoner og grupper av redaksjoner, har bidratt til å opprettholde og utvikle profesjonelle og levedyktige journalistiske miljøer som gjennom flere tiår har levert på samfunnsoppdraget om å informere, avdekke kritikkverdige forhold og legge til rette for offentlig debatt.

5. En økonomisk krise kan bli en journalistisk krise

Dersom man legger til grunn de undersøkelser som løftes frem i utvalgets rapport, og kombinerer disse med mediehusenes egne brukertall, kan vi – så langt – trekke den konklusjon at krisen i mediebransjen primært handler om økonomien og ikke om journalistikken. Aldri tidligere har så mange etterspurt og konsumert redaksjonelt innhold i norske medier.

Journalistikken har heller aldri hatt flere muligheter enn i dag. Tilgangen på hjelpemidler og verktøy gjennom hele den journalistiske arbeidsprosessen har aldri vært større. Teknisk er det lagt til rette for journalistiske arbeids- og presentasjonsteknikker som gir journalistikken nye dimensjoner.

Samtidig er det etter vårt syn ingen tvil om at de omfattende bemanningsreduksjoner og omstruktureringer som så langt er gjort i bransjen også vil få konsekvenser for det samlede tilbudet av godt redaksjonelt innhold. Allerede har mange redaksjoner måttet prioritere langt strammere med hensyn til hvilke stoffområder og hvilke typer saker man skal dekke og hvor grundig dette skal gjøres. Selv om mange redaksjoner kan vise til fremragende journalistiske prosjekter de siste årene, og selv om gjennomgang av både norske lokalaviser og fagblader knyttet til ulike kåringer viser at det jobbes seriøst med redaksjonell utvikling og journalistisk profesjonalisering, er det ingen tvil om at utvalget har et poeng når man peker på faren for journalistiske «blindsoner». Det beste av norsk journalistikk har trolig aldri vært bedre. Redaksjonene merker imidlertid at det nå blir mer og mer krevende å gå tungt inn i vanskelige saker og at det må prioriteres tøffere enn noen gang. Vi ser tendenser til at det oppstår journalistiske slike «blindsoner», hvor hele saksfelt nærmest må velges bort.

Nettopp derfor er det fra vår side viktig å understreke betydningen av å innføre tiltak som støtter opp under de journalistiske miljøene og de journalistiske ressursene. Redaktørstyrte medier er arbeidsintensiv virksomhet. Nettopp derfor er tiltak som kan gjøre det enklere å beholde og utvikle dyktige journalister og redaktører trolig det viktigste som politikerne i dag kan bidra med.

6. Utvalgets forslag

Vi har valgt ikke å kommentere utvalgets forslag til tiltak punkt for punkt, men heller konsentrere oss om noen hovedlinjer og prinsipper, samtidig som vi med dette som utgangspunkt også kommenterer en del av utvalgets konkrete tiltak.

a) Ekstraordinære tiltak

Under punkt 3 har vi gjort et poeng av at det nå kreves ekstraordinære tiltak. Utvalgets forslag om fritak for arbeidsgiveravgift for en tidsperiode er et slikt tiltak. Det vil treffe svært godt med hensyn til viktige kriterier for nye grep på medieområdet:

- Det gir økonomiske incitamentene i en størrelse som vil være til reell hjelp for redaksjoner som sliter med å opprettholde en forsvarlig bemanning.
- Det kan innrettes presist mot det som er mediepolitikken viktigste utfordring; å sikre den viktige journalistikken for fremtiden.
- Det er ikke-diskriminerende og kriteriene for å bli omfattet kan gjøres tilnærmet objektive.
- Det gir armlengdes avstand til myndighetene.

I løpet av de siste tre årene har norske redaksjoner vært gjennom omfattende nedskjæringer. Antallet yrkesaktive medlemmer i Norsk Journalistlag (som organiserer tett på hundre prosent av fast ansatte journalister i Norge) har siden 2008 sunket fra 7755 til 6382, en nedgang på nesten 18 prosent. Til tross for at svært mange av mediehusene har maktet å verne om sin kjernevirksomhet og fortsatt klarer å sette av midler til viktige journalistiske prosjekter, er det ingen tvil om at det nå er samfunnsområder som ikke blir viet den oppmerksomheten de ellers ville fått. En stadig viktigere redaktøroppgave de siste årene er blitt å velge bort og nedprioritere saker og stoffområder.

Fra politisk hold har det allerede vært antydning at dette er et tiltak som det kan bli svært vanskelig å få gjennomslag for, i og med at det generelt er høye terskler for å gi fritak til enkelte grupper eller næringer fra avgifter som ellers er helt generelle, og som i tillegg er sentrale i velferdsstatens inntektsbilde. Det har vi forståelse for. Samtidig mener vi det vil være galt å holde en ordning som det utvalget foreslår opp mot andre *næringer*. Dersom målet var å sikre arbeidsplasser eller sysselsetting i et næringspolitisk perspektiv ser vi fullt ut at det er vanskelig å argumentere for hvorfor mediebransjen skulle behandles særskilt. Dersom man – slik vi mener det er naturlig – vurderer et eventuelt fritak i lys av at den frie journalistikken er en del av demokratiets infrastruktur, og et helt avgjørende element i vår samfunnsform, så bør det etter vårt syn være mulig å forsvare andre vurderinger enn hva som ville komme ut av en mer næringspolitisk tilnærming.

Vi minner for øvrig om hva regjeringen selv sier om bruk av differensiert arbeidsgiveravgift som virkemiddel. I Meld. St. 29 (2016 – 2017) *Melding til Stortinget Perspektivmeldingen 2017* skriver Finansdepartementet at «Den differensierte arbeidsgiveravgiften er et eksempel på et virkemiddel som er direkte rettet mot det en ønsker å gjøre noe med.», og konkretiserer dette blant annet med:

- «Differensiert arbeidsgiveravgift virker ved at den reduserer kostnaden ved å ansette personer [...].
- Ordningen er forutsigbar fordi den er tilgjengelig for alle bedrifter [...] og ligger fast over et lengre tidsrom.
- Differensiert arbeidsgiveravgift virker ved å favorisere bruk av arbeidskraft fremfor andre innsatsfaktorer, som for eksempel maskiner [...].
- Ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift er et ubyråkratisk virkemiddel som er direkte rettet mot målet om å styrke sysselsettingen [...].»

Fritak for arbeidsgiveravgift for nyhets- og aktualitetsmedier vil etter vårt syn være et svært treffsikkert og samtidig objektivt virkemiddel. Det vil gi effekt, men med armlengdes avstand, og således oppfylle flere viktige kriterier for statlige virkemidler på medieområdet. Kostnadene ved et slikt tiltak må sees opp mot de hensyn som står på spill og hva som kan bli konsekvensen av ikke å iverksette tiltak nå.

b) Langsiktighet

Samtidig som det er nødvendig å iverksette enkelte ekstraordinære tiltak raskt, er det generelt viktig at mediepolitikken har et langsiktig perspektiv og med en stor grad av forutsigbarhet. Vi støtter Kulturdepartementets tidligere forslag om fireårige styringssignaler for NRK, og mener – som utvalget – at dette bør gjøres gjeldende også for de økonomiske rammene på øvrige områder av mediepolitikken. Det vil være et viktig bidrag til helhet og langsiktighet i mediepolitikken at det hvert fjerde år legges frem en stortingsmelding som vurderer ulike mål og virkemidler i mediepolitikken. Vi mener det er nødvendig at Stortinget, minst hvert fjerde år, utfordres til å evaluere de til enhver tid gjeldende virkemidlene i mediepolitikken og hvorvidt disse fremmer de målene som det er politiske enighet om.

c) Allmennkringkasting

Til tross for at Norge er et lite språksamfunn, er vi i den heldige stilling at vi på kringkastingsområdet har klart å etablere og opprettholde både offentlige eide og kommersielle allmennkringkastere, som alle fremstår som viktige leverandører av nyheter og debatt i det offentlige rom. Etter vårt syn er det riktig at det offentlige i fremtiden bruker betydelig ressurser på å opprettholde og styrke dette tilbudet. Det innebærer at også kommersiell lineær allmennkringkasting må kunne motta støtte, nettopp for å sikre denne delen av deres virksomhet. Både TV 2, blant annet gjennom Nyhetskanalen, og Radio P4, har vist viktigheten av å ha alternative miljøer knyttet til lineær allmennkringkasting på nyhets- og aktualitetsområdet. Dette er, etter vårt syn, av stor verdi for det offentlige ordskiftet og dermed viktig for det demokratiske rammeverket.

Vi mener at NRK bør sikres en langsiktig og forutsigbar finansiering. Uten å ta direkte stilling til nøyaktig hvilken modell som bør velges mener vi de viktigste prinsippene for finansieringen av NRK er:

- Uavhengighet
- Forutsigbarhet
- Legitimitet (rettferdighet)

De finansieringsmodellene som i størst mulig grad bygger opp om NRKs uavhengighet og som skaper størst armlengdes avstand til politiske myndigheter, er de modellene som også skaper størst nærhet mellom den enkelte bruker og NRK, og dermed gir finansieringen legitimitet.

Vi vil fraråde finansieringsmodeller som medfører at finansieringen av NRK blir en del av den ordinære skatteinnkrevningen. Det vil senke terskelen for at finansieringen av NRK blir en del av de ordinære budsjettforhandlingene, slik vi selv med dagens lisensordning ser eksempler på. NR mener det er uheldig at en uavhengig journalistisk institusjon på den måten blir gjort avhengig av rent politiske stemningsskifter og forhandlinger.

NRKs uavhengighet vil samtidig bli styrket dersom utvalget får gjennomslag for sitt forslag om å overføre NRKs eierskap til en stiftelse. Vi er nå i den prinsipielt uheldige situasjon at kulturstatsråden i det ene øyeblikket opptre som NRKs generalforsamling og eier og i det neste øyeblikket, som utøver av offentlig myndighet, er ansvarlig for forvaltning av regelverk og bevilgninger som påvirker rammevilkårene for både NRK og andre mediebedrifter.

d) Videreutvikling av dagens støtteordninger

Som nevnt mener vi det eksisterende systemet for mediestøtte i Norge utvilsomt har vært en suksess. Det betyr ikke at ikke ordningene kan og bør forbedres og moderniseres.

Innføringen av momsfritak på digitale redaksjonelle produkter er et eksempel på en slik, helt nødvendig, modernisering. Samtidig er det for oss åpenbart at arbeidet med å gjøre momsfritaket teknologinøytralt ikke er slutført. I så måte vil vi gi vår fulle støtte til utvalgets forslag om at momsfritaket må gjelde *alle* nyhets- og aktualitetsmedier, samt at det bør omfatte salg av enkeltartikler.

Ekskluderingen av fagpressen innebærer at en rekke fagpressetitler, som på sine respektive områder bidrar med vesentlig og dyptgående journalistikk, ikke kan nyte godt av et momsfritak som i sin kjerne er rettet inn nettopp mot den journalistikken de bedriver. Det er for øvrig et paradoks at når fagpressetitler som Kommunal Rapport, Sykepleien, Politiforum og Utdanning publiserer grundige reportasjer og setter kritisk søkelys på sentrale utfordringer på sine respektive fagområder, så nyter de godt av momsfritak dersom leserne velger å få innholdet distribuert på papir, mens de samme leserne må betale moms dersom de velger å få tilgang på innholdet på digitale plattformer. Det bidrar definitivt ikke til innovasjon og utvikling av en mediegruppe som spiller en viktig rolle i det journalistiske økosystemet.

Det gir samtidig dårlig konsistens i det samlede rammeverket for redaktørstyrte medier. Fagpressen er i det alt vesentlige omfattet av lov om redaksjonell frihet i media, og også av ansvarsbestemmelser i lovverk og etisk regelverk. Samtidig er de utestengt fra en den nøytrale og objektive støtteordningen som momsfritaket er. Det som utvilsomt vil gi best sammenheng er at redaktøransvar og ulike incentivordninger følger samme hovedkriterier som i lov om redaksjonell frihet i media, og med de ytterligere presiseringer som er gjort blant annet gjennom avgrensingsutvalget til Mediebedriftenes Landsforening.

Salg av enkeltartikler kan være alt fra korte nyhetsartikler til omfattende gravesaker, som på papir ville gått over mange sider. Ny teknologi gjør det mulig å presentere saker på nye måter, noe som øker etterspørselen. Ofte belyser slike saker forhold av stor samfunnsmessig betydning, og omfattes av stor interesse. Salg av enkeltartikler er et tilbud mediene ønsker å gi brukerne, og som kan bidra til at flere blir abonnenter. Det gir ingen mening at enkeltartikler ikke omfattes av fritaket.

Når det gjelder den såkalte produksjonsstøtten er vi tilfredse med at den i prinsippet er gjort teknologinøytral. Men også når det gjelder nivået på støtten og de behovene den skal dekke, mener vi det er nødvendig å se dette opp mot utviklingen i bransjen.

I 2015 sank avisenes samlede annonseinntekter med 719 millioner kroner. Nedgangen fortsatte i 2016, om enn ikke med samme styrke. I en situasjon der endringene i de journalistiske mediene teknologiske og markedsmessige rammevilkår akselererer, mener vi det er helt avgjørende at ikke politikerne endrer de statlige rammevilkårene på en måte som forsterker de utfordringene som mediene allerede har på inntektssiden.

I 2016 mottok til sammen 153 aviser og tidsskrifter produksjonsstøtte. Det altoverveiende av dette er mindre lokalaviser, hvor tilskuddet utgjør mellom 400.000 kroner og én million kroner. Dette dreier seg altså strengt ikke om store beløp for de aller fleste. Like fullt er det nettopp mediestøtten som for mange aviser er avgjørende for hvorvidt man fortsatt kan overleve, og hvorvidt man klare å opprettholde den journalistiske arbeidskraften som gjør at avisen kan fylle sin funksjon i de respektive kommuner og lokalsamfunn. Vi har en unik – og økende – flora av lokalaviser. I det vi kan kalle den kulturhistoriske formidlertradisjonen, har de vært og er et bindeledd mellom fortid og nåtid, mellom grender og bygdelag, mellom by og land, mellom høy og lav, mellom mennesker i distrikter som knapt har annet til felles enn at de har hatt samme avis. De har vært og er den viktigste felles referanseramme rundt dagligliv,

næringsliv, foreningsliv, kulturliv og det politiske liv over hele landet. Samtidig brukes en stor del av mediestøtten til å sørge for at vi har et bredt spekter av riksdekkende meningsbærende avisene som hver seg og til sammen sørger for at det offentlige ordskiftet og den norske samfunnsdebatten blir gransket, analysert og vurdert fra ulike ståsteder og perspektiver. Det er funksjoner som neppe blir erstattet dersom denne avisfloraen skulle forsvinne.

Med dette som bakteppe vil vi også minne om at både fagpressen, lokalavisene og de riksdekkende meningsbærende avisene ofte er utgangspunktet for saker som senere blir en del av det nasjonale nyhetsbildet. De står for en helt sentral del av den grunnleggende journalistiske produksjonen, og har betydning for det offentlige ordskiftet langt ut over det som kan leses ut av rene opplags- og lesertall.

Den norske avisfloraen er unik. Dersom den skal opprettholdes vil det kreves vilje fra fellesskapet til å satse på de mediene som fyller sin samfunnsfunksjon.

Endringer i et system som har vist seg så vellykket som den norske produksjonsstøtten bør, etter vårt syn, være nøye gjennomtenkt. Samtidig må det selvsagt være rom for å diskutere justeringer også her, i den utstrekning det kan begrunnes med de mål ordningen er ment å oppfylle. Vi går ikke inn på de konkrete forslag utvalget fremmer, men vil understreke viktigheten av at eventuelle endringer i dagens tilskuddsregime må gjennomføres på en slik måte og i et slikt tidsperspektiv at de redaksjoner som eventuelt vil rammes av endringene får tid på seg til å foreta nødvendige omstillinger og muligheten for å utvikle bærekraftige strategier basert på endrede rammevilkår.

e) Nye støtteformer

Vil vil på generelt grunnlag støtte utvalgets forslag om å forsøke nye støtteformer. Dette gjelder både tilskudd til gratis nyhets- og aktualitetsmedier, en særskilt tilskuddsordning for samfunns viktig journalistikk og – ikke minst – en ny innovasjonsrettet tilskuddsordning. Ikke minst det siste mener vi kan bidra til viktige omstillings- og utviklingsprosjekter som kan bidra til å heve kvaliteten på norsk journalistikk, og ikke bare i de redaksjonene som mottar støtte.

f) Tiltak av ikke-økonomisk karakter

Til slutt vil vi gjerne trekke frem noen tiltak som ikke har økonomiske konsekvenser, men som er av stor betydning for de redaktørstyrte mediens muligheter for å fylle sin samfunnsrolle. Det handler primært om forhold knyttet til offentlig og innsyn og tilgang til informasjon. Jo vanskeligere det blir å få tak i vesentlig informasjon, desto mer ressurser må redaksjonene bruke på arbeid som de burde vært spart for eller hvor ressursbruken burde vært redusert til et minimum.

- Rutinene for journalføring i offentlige organer må skjerpes og forbedres. All dokumenter med relevans for saksbehandling må journalføres, jfr Riksrevisjonens rapport om journalføring og offentlighet i statlig forvaltning.
- Stortinget må avvise lovendringsforslag som vil gi betydelige utvidelser i adgangen til å unnta dokumenter fra offentlighet og lukke kommunale møter.
- Taushetspliktreglene bør gjennomgås og revideres, med sikte på redusere antallet og samkjøre dem med forvaltningsloven. Trenden med å innføre nye og altomfattende taushetspliktreger ved særlig offentlige kontrollordninger må reverseres.
- Sørg for at alle offentlige data (som ikke er sikkerhetsgradert, taushetsbelagt eller unntatt offentlighet av andre grunner) blir gjort tilgjengelige i den form publikum ønsker. Rådata skal normalt utleveres, og til priser som speiler det offentliges kostnader knyttet til *tilgjengeliggingen*.

- Gjennomgå reglene for offentlighet i rettspleien, med sikte på å innføre et system hvor bevismateriale som skal presenteres i rettssalen er offentlig fra det øyeblikk tiltale er tatt ut (straffesaker), eller et visst tidsrom før rettssaken starter, f eks beramningstidspunktet (sivile saker)
- Endre reglene om adgang til dokumentasjon fra norske straffesaker slik at alt i utgangspunktet kan dokumenteres (også ved foto, bildeopptak eller lydopptak), og at det kan gjøres unntak for for eksempel tiltaltes, fornærmedes og enkelte vitners forklaringer.
- Erstatte dagens personnummer med en informasjonsnøytral personidentifikator som er allment tilgjengelig for alle.
- Sørge for at offentlige dokumenter og data gis ut i de formater som den som ber om innsyn ønsker, så sant de foreligger i dette formatet.

7. Videre fremdrift

Vi har tidligere nevnt Grunnlovens § 100, og de forpliktelser som etter vår mening er knyttet til det såkalte infrastrukturkravet. Dersom staten skal oppfylle disse forpliktelsene i tråd med det som var og er infrastrukturkravets intensjon, så haster det må å iverksette konkrete tiltak for å sikre det norske mediemangfoldet, de redaktørstyrte mediene, den samfunnsviktige journalistikken og dermed et helt bærende element i den demokratiske infrastrukturen.

Oslo, 2017-06-23

Med vennlig hilsen
for Norsk Redaktørforening

Arne Jensen
generalsekretær